

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Галина Стамова Чанева, дм

Катедра „Здравни грижи“

ФОЗ „Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“

Медицински университет – София

Определена за външен член на научно жури със Заповед № Р-109-51/15.02.2024г на Ректора на МУ „Проф. Д-р П. Стоянов“ гр. Варна

Относно: процедура за придобиване на образователна и научна степен «Доктор» с кандидат Ивелина Драгиева Добрева – докторант в самостоятелна форма на обучение по докторска програма «Управление на здравните грижи» в професионално направление 7.4. Обществено здраве, с тема на дисертационния труд: „Социално-психологичен и диагностичен подход на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарен екип за лечение на пациенти със SARS-COV-2“ с научни ръководители доц. Емилия Георгиева, д.оз.; доц. Д-р Цветелина Търпоманова, д.м.

Актуалност на дисертационния труд

Дисертационният труд разглежда ролята на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарния екип в условията на KOVID – 19 - възникнало ново инфекциозно заболяване, силно заразно, причинено от неизвестен причинител, с неясно протичане, лечение и прогноза. Възникналата пандемия постави в екстремна ситуация всички медицински специалисти и обществото като цяло, като медицинските лаборанти бяха от специалистите, които се срещаха на първа линия със заразените пациенти. От съществено значение е да се направи оценка на социално-психологичното и емоционално състояние на медицинските специалисти по време на пандемия, както и това на пациентите за да се предложат ефективни начини за преодоляване на негативните ефекти на

заболяването. Необходимо е непрекъснато повишаване на професионалните компетенции на медицинските специалисти в различни условия за да могат да се справят бързо и своевременно с възникналите проблеми, както и да подпомагат пациентите и семействата като цяло.

Структура на дисертационния труд:

Дисертационният труд е структуриран в четири глави: първа глава – Пандемията от Ковид – предизвикателства към общественото здраве; втора глава – методология и организация на научните проучвания; трета глава – резултати от собствено проучване и обсъждане; четвърта глава – подходи за подобряване и поддържане на психичното здраве на медицинските лаборанти.

Обемът на дисертационния труд включва 160 стандартни страници, като резултатите са нагледно представени на 52 фигури, 16 таблици и 3 приложения. Използваната литература обхваща 152 заглавия, от които 66 на кирилица и 86 на латиница.

В литературния обзор докторантката описва хронологично възникването на епидемията от Ковид и взетите решения в световен мащаб. Според представените данни в края на 2021 година починалите от вирусната инфекция са 24 454 на брой. Разгледани са социалните и психологични проблеми на пациентите със SARS-COV-2. Представени са данни от редица проучвания за влиянието на заразните заболявания върху психичното здраве. Описано е влиянието на болничната среда върху психичното състояние на пациентите, диагностицирани и лекувани с Ковид – 19. Разгледана е също така, темата за влиянието на пандемията върху психичното здраве на медицинските специалисти.

Докторантката отделя специално внимание на професионалните отговорности на медицинските лаборанти в процеса на клинично-

лабораторните изследвания, като са разгледани лабораторните показатели и клинични пътеки при лечение на пациенти със SARS-COV-2.

Описани са дейностите на медицинския лаборант като част от мултидисциплинарния екип при диагностиката и лечение на пациенти с Ковид, като се характеризират професионалните взаимоотношения с останалите специалисти от екипа – медицинската сестра и лекуващия лекар.

Целта и задачите на дисертационния труд са ясно и конкретно формулирани, като съответстват на избраната от докторантката тема и са насочени към изследване на необходимостта от социално-психологичен и диагностичен подход на медицинския лаборант при пациенти със SARS-COV-2 за пълноценно и ефективно участие в мултидисциплинарния екип. В методичен план са определени три работни хипотези, предмет и обект на изследването. В изследването са включени общо 200 на брой респонденти, които са разпределени в три групи: първа група – лекари и медицински сестри; втора група – медицински лаборанти и трета група – пациенти. Проучването е осъществено в лечебни заведения на територията на гр. Стара Загора. Докторантката представя етапите на изследването, които включват описание на: дейностите, инструментариума, мястото и времето за провеждане на изследването.

Използваните методи са: документален метод; социологически методи – анкетно проучване; статистически методи – описателни методи и методи за оценка, методи за проверка на хипотези. Разработени са три анкетни карти: за медицински лаборанти; за лекари и медицински сестри; за пациенти преболедували от Ковид-19.

Резултатите са представени нагледно и аналитично в трета глава. Според получените данни средната възраст на медицинските лаборанти е

40 години, като повече от половината от тях – 62,00% са се заразили с коронавирус по време на изпълнение на техните служебни задължения. Изследвани са нивата на стрес, притеснение и тревожност на респондентите, като повече от половината са се притеснявали поради риска от заразяване на близките. Медицинските лаборанти считат, че не са били подготвени за комуникация с пациентите и преди всичко при информиране на пациентите относно резултатите от тестовете за Ковид. Повече от половината от анкетираните лекари и медицински сестри споделят, че не са изпитвали притеснение от факта, че трябва да работят на първа линия с пациенти болни от Ковид. Лекарите, които са преболедували от вирусната инфекция са по-малко от половината от анкетираните, а медицинските сестри – повече от половината – 58,62%. Почти всички изследвани медицински специалисти посочват необходимостта от мултидисциплинарен екип при лечението на пациенти с Ковид и прилагане на специален поведенчески подход. Направена е демографска характеристика на пациентите преболедували от Ковид, анализирани са признаците на тревожност и преживените чувства по време на пандемията.

В четвърта глава са описани подходи за подобряване и поддържане на психичното здраве на медицинските лаборанти, като са предложени стратегии за справяне с професионалния стрес. На основата на получените резултати от изследването е разработен модел за превенция на психичното здраве на медицинските лаборанти. Моделът включва алгоритъм от 7 етапа, осигуряващи добрата професионална подготовка на медицинските лаборанти. Докторантката е разработила също „Клинико-лабораторни констелации при пациенти с Ковид“.

В дисертационния труд е използван научен стил и език за разкриване на проблемите възникнали по време на пандемията от Ковид-19 и по-конкретно – отражението на вирусната инфекция върху психичното здраве на пациентите и медицинските специалисти.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд имат теоретично-познавателен и практико-приложен характер:

- Проведено е задълбочено проучване на мнението на медицинските лаборанти относно въвеждането на психологичен подход към пациентите, както и да се определи мястото на медицинските лаборанти в мултидисциплинарните екипи.
- Определени са водещите фактори, оказващи влияние върху психичното здраве на медицинските специалисти при диагностиката, лечението и грижите за пациенти със Sars-Cov-2.
- Анализирана е необходимостта от психологически подход на медицинските лаборанти към пациенти, диагностицирани с Ковид-19.
- Разработена е клинично-лабораторна констелация за пациенти с Ковид, включваща тематичния план на учебната програма на студентите от специалност „Медицински лаборант“.
- Разработен е модел за превенция на психичното здраве на медицинските лаборанти и алгоритъм за прилагане.
- Предложени са теми за следдипломно обучение на медицинските лаборанти, на базата на което те ще могат да изградят специфичен социално-психологически подход към пациентите по време на лабораторния контрол.

Изводите са аналитично и синтетично представени, като са дефинирани основните проблеми на медицинските лаборанти в условията на пандемията от Ковид-19. Докторантката притежава умения за коректно използване на научни данни и информация, тяхната обработка, анализ и представяне.

Авторефератът на дисертационния труд включва основните елементи на проведеното изследване. Докторантката представя 2 публикации, свързани с темата на дисертационния труд.

Биографични данни за докторанта

През 1990 година Ивелина Добрева се дипломира по специалност «медицински лаборант» в ПМИ – гр. Пловдив. През 2011 година завършва Бакалавърска програма по «Управление на здравните грижи» в Медицински факултет на Тракийски университет – гр. Стара Загора, а през 2015 година – Магистърска програма по «Управление на здравните грижи» в МУ- гр. Пловдив.

Професионалната реализация на Ивелина Добрева започва като медицински лаборант в Окръжна болница гр. Стара Загора. От 1996 до 2006 години тя е медицински лаборант в Централна клинична лаборатория на УМБАЛ «Проф. Ст. Киркович» гр. Стара Загора. От 2006 година е медицински лаборант в ДКЦ «Ритъм» гр. Стара Загора, а от 2012 година – медицински лаборант в Клинична лаборатория на МЦ –МК «Берое». От 2011 година И.Добрева е преподавател в Медицински колеж на тракийски университет, а от 2016 година до настоящия момент е старши преподавател на студенти от специалност «медицински лаборант».

Заключение

В заключение считам, че дисертационният труд на тема: „Социално-психологичен и диагностичен подход на медицинския лаборант като част

от мултидисциплинарен екип за лечение на пациенти със SARS-COV-2“ напълно отговаря на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на МУ - Варна, поради което давам положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да вземат решение, за присъждане на образователната и научна степен «доктор» на Ивелина Драгиева Добрева по професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност «Управление на здравните грижи».

25.04.2024 г.

Рецензент:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

проф. Г.Чанева, дм